

T.C.
UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ

HUKUK BÖLÜMÜ

ESAS NO : 1996/29

KARAR NO : 1996/81

ÖZET: Hüküm uyuşmazlığının varlığı için öngörülen koşullar gerçekleşmediğinden, başvurunun 2247 sayılı Yasanın 1. ve 24. maddeleri uyarınca reddinin gerektiği hk.

K A R A R

Hüküm uyuşmazlığının giderilmesini isteyen

Davacı : Cevat Işık

Karşı taraf : Gökçeada Belediye Başkanlığı

O L A Y : Gökçeada Çınarlı Mahallesi Aydıncık (klapaç)

mevkiindeki tarlanın zilyetliğini noterde yapılan satış sözleşmesiyle 1986 yılında satın alan davacının, adli yargı yerinde Hazine, Belediye ve Karayolları Genel Müdürlüğüne karşı açtığı tescil davasında: GÖKÇEADA ASLİYE HUKUK MAHKEMESİ; 21.3.1988 gün ve E.87/22, K.88/12 sayıyla; üzerinde ev bulunan taşınmazın davacı adına tesciline karar vermiş, karar Yargıtaydan geçmek suretiyle kesinleşmiştir.

GÖKÇEADA 5. KOMANDO ALAY KOMUTANLIĞI; 2565 sayılı Askeri Yasak Bölgeler ve Güvenlik Bölgeleri Yasası'na aykırı olarak, izin alınmaksızın inşa edilen yapının, anılan Yasa'nın 9/f maddesi uyarınca 15 gün içinde yıkılması, aksi halde kendilerince yıktırılarak masraflarının davacıdan alınacağına ilişkin 9.6.1988 tarihli yazısı noter vasıtasıyla davacıya tebliğ edilmiştir.

Davacı, tapuda 2565 sayılı Yasa'ya göre takyidat, istimlak gibi bir kayıt bulunmayan, ayrıca 3 aylık tescil ve ilân süresi herhangi bir itiraz vaki olmadan dolan ve Gökçeada Belediye hudutları dışında kaldığını ileri sürdüğü yapının, belediye başkanının verdiği bir idari emirle yıkıldığı, kendisine yıkımla ilgili encümen kararının tebliğ edilmediğini ileri sürerek, olay tarihinde görevli bulunan Belediye Başkanı Sait Halim Ergür aleyhine maddi ve manevi tazminat istemiyle adli yargı yerinde 6.6.1989 tarihinde dava açmıştır.

GÖKÇEADA ASLİYE HUKUK MAHKEMESİ; 23.10.1989 gün ve 33-65 sayıyla; davanın, tapulu araziye yapılan binanın belediye tarafından usulsüz olarak yıktırıldığı iddiasından kaynaklandığı bu iddianın da idari bir eyleme dayandığı, bu nedenle davanın çözümünün idari yargının görevine girdiği gerekçesiyle görevsizlik kararı vermiş, karar temyiz edilmiyerek kesinleşmiştir.

Davacı aynı istekle 24.11.1989 tarihinde idare mahkemesinde dava açmıştır. Bursa 1. İdare Mahkemesi bu dava ile, daha önce açılan ve aynı nitelikte olan davaya ait 89/755 ve 90/191 esas sayılı dosyaları birleştirerek, 19.4.1990 gün ve 18-320 sayıyla; davacı tarafın-

.../...

dan Gökçeada Belediye Başkanlığı tüzel kişiliğine karşı açılmış bir davanın mahkemelerinin 1989/695 esas numaralı dosyasında derdest bulunduğu, idari yargı mercileri önünde gerçek kişiler aleyhine kişisel kusur nedeniyle dava açılmıyacağı bu tür davaların adli yargının görevine girdiği gerekçesiyle görevsizlik kararı vermiştir.

Kesinleşen görevsizlik kararı nedeniyle meydana gelen olumsuz görev uyumsuzluğunun çözümü için Uyuşmazlık Mahkemesine başvurulmuş, Uyuşmazlık Mahkemesi 22.10.1990 gün ve 28-28 sayıyla; davada, yıkımın belediye başkanının yasal olmayan davranışı sonucu meydana geldiği ileri sürülerek uğranılan manevi zararın tazminin^{ist}enildiği, idari yargıda kişilere karşı dava açılmıyacağı gerekçesiyle davanın adli yargıda çözümlenmesi gerektiğine karar vermiştir.

GÖKÇEADA ASLİYE HUKUK MAHKEMESİ; Uyuşmazlık Mahkemesi kararı üzerine, Belediye Başkanı Sait Halim Ergör'e karşı tazminat iste miyle açılmış olan dosyayı 91/4 esasa kaydedip, 90/40 esasında kayıtlı ve yıkım yaptırılan komando alay komutanı Ertan Günçiner hakkında açılmış olan tazminat dava dosyası ile birleştirildikten sonra 6.1.1991 gün ve 4-94 sayı ile; davacının, mahkemelerince tapuya tesciline karar verilen taşınmaz üzerine konut yaptığı, ancak yapılan yapının 2. derecede askeri yasak bölge kapsamına giren yerler için^{le} bulunduğu, 2. Kolordu Komutanlığının 2565 sayılı Yasa ve bu Yasa'nın uygulama yönetmeliği gereğince yasal prosedüre uyarak yıkımına karar verdiği, yıkım işlemine, 5. Komando Alay Komutanlığının aracılığı ile kaymakamlığa talimat verildiği, kaymakamlığında yıkım için Gökçeada Belediye Başkanlığını görevli kıldığını ve tebligatın usulüne uygun olarak yapılmadığını, bu zarardan 5. Kom. Al. Kom. Ertan Günçiner ile Belediye Başkanı S. Halim Ergör'ün "kişisel kusurları" nedeni ile tazminatdan sorumlu olduklarını ileri sürdüğü; bu iki şahsın idarenin ajanı, yani kamu görevlisi oldukları, yapının 2. derecede yasak bölgede, 2565 sayılı Yasa hükümlerine aykırı olarak yapıldığında anlaşmazlık bulunmadığı, bu suretle olayın idari işleme dayalı olduğunun anlaşıldığı, tebligatın davacının kapıcısına yapılmasının usule uygun olup olmadığının tartışılabileceği, ancak davalı belediye başkanın^{te}bligatla bir ilişkisinin bulunmadığı, Belediye Başkanının 2565 sayılı Yasa ve uygulama yönetmeliği gereği kaymakamlığın isteği üzerine ekiplerini görevlendirerek yıkımı gerçekleştirdiği, bu durumda alay komutanı ve belediye başkanının kişisel kusurlarından söz edilemeyeceği, olayda hizmet kusuru bulunduğu, bu tür davaların çözümünün de adli yargının görevine girmediği gerekçesiyle davayı "husumet" yönünden reddetmiş, ancak temyiz süresi geçildiğinden karar bu suretle kesinleşmiştir.

Davacının, yıkım işinin belediyenin yetkisinde bulunmadığı ve hukuka aykırı olduğu, bina inşaatının davalı belediyenin bilgisi dahilinde yapıldığı iddialarını ileri sürerek, zararın tazmin edilmesi istemiyle Gökçeada Belediye Başkanlığına karşı açtığı davada, Bursa 1. İdare Mahkemesi 14.9.1989 gün ve 644-829 sayıyla; davayı usulden reddetmiş, kararın temyiz edilmesi üzerine Danıştay 6. Dairesinin 19.9.1991 gün ve E.90/483, K.91/1806 sayılı bozma kararına uymuş ve 30.12.1992 gün ve 873 sayılı kararı ile 89/695 ve 91/698 esas sayılı dosyaları birleştirerek 30.12.1992 gün ve E.91/698, K.92/874 sayıyla; idarelerin yerine getirmekle yükümlü buldukları kamu hizmetlerinin yürütülmesi sırasında, yasalara ve genel olarak hukuka uygun hareket etmeleri gerektiği, bu kurala aykırı davranışların hizmet kusurunu doğuracağı ve idarenin, bu davranışlarından dolayı kişilerin uğradıkları zararların tazminle yükümlü olacakları hususunun hukukun ilkesi ve Anayasa hükmü gereği olduğu, idarenin bir eylem veya işleminden dolayı tazminat ile yükümlü olabilmesi için hizmet kusurunun veya kusursuz sorumluluğunun bulunmasının gerektiği, olayda davacının askeri yasak bölge içerisinde yetkili makamlardan izin almadan inşa ettirdiği yapının yıktırılmasına ilişkin işlemlerin iptal istemi ile Belediye ve Milli Savunma Bakanlığına karşı açmış olduğu davanın idare mahkemesinin 26.4.1991 gün ve E.88/544, K.91/288 sayılı kararı ile reddedildiği; bu durumda yasalara uygun biçimde tesis edildiği mahkeme kararı ile belirlenen yıkım işleminin uygulanmasından dolayı idareye yüklenebilecek bir hizmet kusuru bulunmadığı gerekçesiyle tazminat isteminin reddine karar vermiş, karar temyiz edilmiyerek kesinleşmiştir.

Davacı, 1.12.1994 tarihli dilekçesiyle Uyuşmazlık Mahkemesine başvurarak Asliye Hukuk Mahkemesinin 87/22, 88/12 sayılı tescil kararı ile Gökçeada Belediye Başkanlığının ve Alay Komutanlığının verdikleri yıkım kararlarının iptali istemiyle idare mahkemesinde açtığı ve idare mahkemesince: alınan yıkım kararının Yasaya uygun olduğu yönünde verdiği 88/544, 91/288 sayılı dava red kararı arasında meydana gelen hüküm uyumsuzluğunun giderilmesini istemiştir.

Davacı, 1.12.1994 tarihli dilekçesinde:

1- Gökçeada Asliye Hukuk Mahkemesinin 21.3.1988 gün ve E.87/22, 88/12 sayılı tescil kararı ile 6.9.1991 gün ve 4-94 sayılı, davanın husumetten reddine ilişkin kararının süresi geçirildiğinden, temyiz edilmediğini,

2- Bursa 1. İdare Mahkemesinin 26.4.1991 gün ve 544-288 sayılı kararı ile bu kararı onaylayan Danıştay kararının ve aynı mahkemenin 93/4960 sayılı kararlarının 27.1.1994 tarihinde tebliğ edildiğini bu nedenle tazminat davası açma olanağının ortadan kaldırılmış olduğunu,

...../.....

3- Kendisine usulüne uygun bir tebligat yapılmadan tapulu binasının 26.12.1988 tarihinde, gıyabında yıktırıldığını, fazlaya ilişkin hakları saklı kalmak üzere binanın yeniden yapılmasını istediğini;

4- İmar Yasasına göre yıkım için, gerekli olan Belediye Encümen kararının kendisine tebliğ edilmediğini,

5- Bursa 1. İdare Mahkemesinin 88/891 sayılı kararında ve Gökçeada Kaymakamlığının, valiliğe hitaben yazdığı 22.8.1989 tarihli yazılarda ifade ettikleri gibi, Gökçeada Alay Komutanlığının ve Belediyenin yıkım konusunda kendisine tebligat yaptıklarına ilişkin ifadelerin doğru olmadığını, yapılan tebligatların da geçersiz olduğunu,

6- Gökçeada Asliye Hukuk Mahkemesinin -tescil-e ilişkin 21.3.1988 gün ve E.87/22, K.88/12 sayılı kararında:

a) Hazine ve belediyenin ve Milli Savunma Bakanlığının mülk üzerinde hiçbir haklarının bulunmadığını,

b) Mülkün etrafının şahıs taşınmazlarıyla çevrili bulunduğunun,

c) 3 aylık tescil süresinde evle ilgili bir itiraz vaki olmadığı ve tapuya üzerinde ev olan taşınmaz olarak tescil edildiğinin hüküm altına alındığını,

d) Bina için 29.3.1988 de belediyeden oturma izni istenildiğini ancak olumlu veya olumsuz bir yanıt alınmadığını,

e) Asliye Hukuk Mahkemesinin tescil kararı Yargıtayca onanarak kesinleştikten sonra binanın yıktırıldığını ve bunu takiben de kadastro müdürlüğüne yazı yazılarak tapuya beyanlar hanesi eklettirildiğini, bunun da tapu hukukunun aleniyet prensibine aykırı olduğunu ileri sürmektedir.

Uyuşmazlık Mahkemesi 3.4.1995 gün ve 1-9 sayıyla; 2247 sayılı Yasanın 1. ve 24. maddelerinde öngörülen koşullar gerçekleşmediği gerekçesiyle başvurunun reddine karar vermiştir.

Davacı, Uyuşmazlık Mahkemesince verdiği 17.4.1996 tarihli son dilekçesinde, 1.12.1994 tarihli dilekçesinde belirttiği hususlarında gözönüne alınması suretiyle:

1- Davalı idarelerin kusurlu buldukları yönünde Gökçeada Asliye Hukuk Mahkemesince verilen 6.9.1991 gün ve 4-94 sayılı kararı ile;

2- İdareye yüklenecek bir hizmet kusurunun bulunmadığına ilişkin, Bursa 1. İdare Mahkemesinin 30.12.1992 gün ve E.91/698, K.92/874 sayılı kararları arasında hüküm uyuşmazlığı meydana geldiğini ileri sürerek giderilmesini istemektedir.

Davacı, verdiği 2.5.1996 tarihli ek dilekçesindeki önceki isteklerini tekrarlar, mürafaa talebinde bulunmuştur.

İNCELEME VE GEREKÇE: Uyuşmazlık Mahkemesi Hukuk Bölümü, Selçuk Tüzün'ün Başkanlığında, O.Hulusi Mustafaoğlu, Süleyman Sezen, Nursel Aymakoğlu, Mustafa Birden, Dr.Erol Alpar ve Halit Karabulut'un katılmaları ile yaptığı 8.7.1996 günlü toplantıda, raportör Hâkim Ayten Anılın raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan; toplantıya, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı yerine katılan Savcı İsmet Gökalp ile Danıştay Başsavcısı yerine katılan Savcı Sinan Yörükoğlu'nun 2247 sayılı Yasa'nın 1. ve 24. maddesindeki koşullar oluşmadığından başvurunun reddinin gerektiği yolundaki sözlü açıklamaları da alındıktan sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

Anayasa'nın 158. maddesi ile 2247 sayılı Uyuşmazlık Mahkemesinin Kuruluş ve İşleyişi Hakkındaki Kanunun 1. maddesinde: Uyuşmazlık Mahkemesinin adli, idari ve askeri yargı mercileri arasındaki görev ve hüküm uyuşmazlıklarını kesin olarak çözmekle yetkili bir yüksek mahkeme olduğu belirtilmektedir. Aynı Yasa'nın 2592 sayılı Yasayla değişik 24. maddesinde de: "1. maddede gösterilen yargı mercilerinden en az ikisi tarafından görevle ilgili olmaksızın kesin olarak verilmiş veya kesinleşmiş, aynı konuya ve sebebe ilişkin, taraflarından en az biri aynı olan ve kararlar arasındaki çelişki yüzünden hakkın yerine getirilmesi olanaksız bulunan hallerde hüküm uyuşmazlığının varlığı kabul edilir." denilmektedir .

25. maddenin son bendinde: "...Uyuşmazlık Mahkemesi hüküm uyuşmazlıklarını dosya üzerinden inceleyerek karara bağlar. Gerekli görüldüğü hallerde veya istek üzerine tarafları dinleyebilir." hükmü yer almış olup, davacının dinlenilmesine gerek görülmemiştir.

Hüküm uyuşmazlığının varlığının kabulü için, yukarıda açıklanan madde hükmüne göre, taraflarından en az biri aynı olan kararların aynı konuya ve sebebe ilişkin olması ve kararlar arasındaki çelişki yüzünden hakkın yerine getirilmesinin olanaksız bulunması gereklidir.

Getirtilen dosyalardaki belgelerin incelenmesinden, idari ve adli yargı yerlerince taraflardan biri aynı ve görevle ilgili olmayan kararlar verilmiş olduğu anlaşılmaktadır. Bu kararlardan biri esasa ilişkindir. (Bursa 1. İdare Mahkemesi 92/874 s.k.) Asliye Hukuk Mahkemesinin 91/4-94 sayılı kararı ise davanın "husumet" yönünden reddi hakkındadır. Ancak, kararda işin esasına girilerek gerekçesi açıklanmak suretiyle, davalıların kişisel kusurlarının bulunmadığı, olayda idarenin hizmet kusurunun bulunduğu sonucuna varılmış ve davanın esastan reddi yerine husumet yönünden reddine karar verilmiştir. Diğer bir ifadeyle Asliye Hukuk Mahkemesince davalı kişilerin aleyhine niçin tazminat davası açılmıyacağına gerekçesi açıklanarak husumetten red kararı veril-

miş bulunmaktadır. Bu nitelikteki karar da görevsizlik kararı değildir.

Yukarıda değinildiği üzere Asliye Hukuk Mahkemesi tarafından belediye başkanı ve alay komutanının idare ajanı oldukları, yıkım kararının da kamu görevinin bir gereği ve sonucu olduğu, kamu görevi nedeniyle meydana gelen zararların idarenin hizmet kusuruna dayandırılacağı, yıkımın, 2565 sayılı Yasa'ya uygun olduğu, bu nedenle yapılan eylem ve işlemlerin idari nitelikte bulunduğu belirtilmek suretiyle, kişilere karşı tazminat istemiyle açılan davada kişisel kusur bulunmadığına, davanın yanlış hasıma yöneltildiğine, karar verilerek tazminat istemine ilişkin dava husumetten reddedilmiştir.

İdare Mahkemesi ise, idarenin bir eylem veya işleminden dolayı tazminat ile yükümlü kılınabilmesi için olayda hizmet kusurunun veya kusursuz sorumluluğunun bulunmasının gerekli olduğu, oysa davacının askeri yasak bölge içerisinde yetkili makamlardan izin almaksızın, inşa ettirdiği yapının yıktırılmasına ilişkin davalı idare işleminin iptali istemiyle Belediye Başkanlığı ile Milli Savunma Bakanlığı'na karşı açmış olduğu davada mahkemelerince verilen, 26.4.1991 gün ve E.88/544, K.91/288 sayılı kararda; yıkım işinin 2565 sayılı ve 3194 sayılı Yasa hükümlerine uygun yapıldığının tespit edildiği ve Gökçeada Alay Komutanlığının yıkımın gerçekleştirilmesini kaymakamlıktan istediği, kaymakamlığın da bu hususu belediyeye ilettiği ve belediye başkanlığınca durumun bir yazıyla davacıya duyurulduğu; ayrıca, alay komutanlığınca da aynı yazı dayanak alınarak noter kanalıyla gönderilen tebliğname ile davacının yapısını yıkması için 15 günlük süre tanıdığı belirtilerek, açıklanan nedenlerle idareye yüklenecek bir hizmet kusuru bulunmadığından tazminat isteminin reddine karar vermiştir.

Her iki davanın konusu tazminat istemi olmakla birlikte bir davada tazminat şahsi dava yoluyla kişilerden, diğerinde ise, idareden istenilmektedir.

Davaların konuları farklıdır. Davacının her iki yargı yerinde açtığı davaların konularına bakıldığında asliye hukuk mahkemesinden, idare ajanlarının şahsi kusurları nedeniyle zarar tazmini istenilmekte; idari yargıdan ise; kamu idarelerinin hizmet kusurundan doğduğu ileri sürülen zararın tazmini istemi dava konusu edilmektedir.

Asliye Hukuk Mahkemesi kamu idarelerini temsil eden idare ajanlarının şahsi kusurları bulunmadığına; idare mahkemesinde, kamu idarelerinin, Yasaya dayanarak yaptıkları işlem ve eylemlerinden bir hizmet kusuru yada kusursuz mesuliyetin bulunmadığına karar vermişlerdir.

Sonuçta iki kararda: 2565 sayılı Yasa hükmüne uyulmadan yapılan yapının davacı tarafından yıkılmaması halinde gene aynı Yasa hükmü

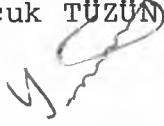
uyarınca idare tarafından gerçekleştirilen yıkımdan dolayı ve idarenin ve de ajanlarının bir kusurunun bulunmadığı yönündedir.

Bu durumda kararlar arasında bir çelişki görülmediğinden, kararlardan biri diğerinin uygulamasını engellememekte, dolayısıyla olayda hakkın yerine getirilmesini olanaksız kılan bir durum bulunmamaktadır.

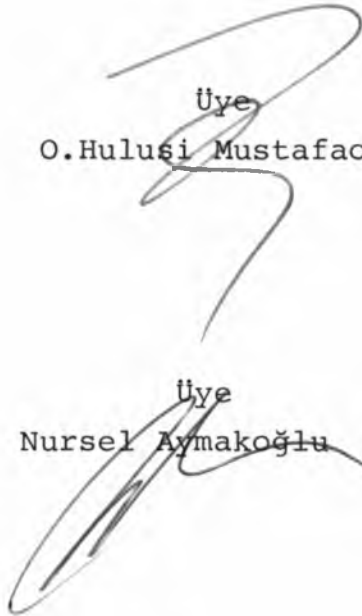
Açıklanan nedenlerle hüküm uyumsuzluğunun varlığı ileri sürülerek yapılan başvurunun, 2247 sayılı Uyuşmazlık Mahkemesinin Kuruluş ve İşleyişi Hakkında Yasa'nın 1 ve 24. maddeleri uyarınca reddi gerekmektedir.

SONUÇ: Uyuşmazlık konusu edilen ve değişik yargı düzenleri içinde yer alan adli ve idari yargı mercilerince verilen kararlar arasında, 2247 sayılı Yasanın 2592 sayılı Yasayla değişik 24. maddesinde hüküm uyumsuzluğunun varlığı için öngörülen koşullar gerçekleşmediğinden başvurunun, aynı Yasanın 1. ve 24. maddeleri uyarınca reddine, 8.7.1996 gününde kesin olarak oybirliğiyle karar verildi.

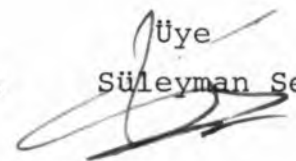
Başkan
Selçuk Tüzün

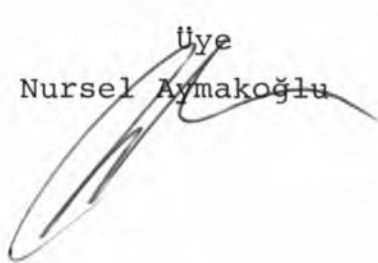
Üye
O.Hulusi Mustafaoğlu

Üye
Süleyman Sezen

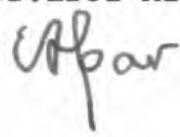
Üye
Nursel Aymakoğlu

Üye
Mustafa Birden

Üye
Dr.Erol Alpar

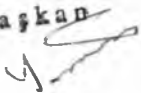

Üye
Halit Karabulut

Bu kararın Resmî gazete'de yayımı uygundur.

Başkan

201